

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในเรื่องการฝึกอบรมวิชาชีพ 2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 คน ทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลงานการศึกษาในรูปตารางประกอบคำบรรยายเชิงวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความต้องการของผู้สูงอายุในการฝึกอบรมวิชาชีพ
2. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	140	46.51
หญิง	161	53.49
รวม	301	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดย
จำแนกออกเป็น เพศหญิงร้อยละ 53.49 และเพศชาย 46.51

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
60-65 ปี	100	33.22
66-70 ปี	85	28.24
71-75 ปี	61	20.27
76-80 ปี	33	11.96
81 ขึ้นไป	22	7.31
รวม	301	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 60-65 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.22 รองลงมาคือ
อายุ 66-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.24 อายุ 71-75 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.27 อายุ 76-80 คิดเป็นร้อยละ 11.96 และ
อายุ 81 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.31 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามที่พักอาศัย

ที่พักอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
บ้านตนเอง	279	92.69
บ้านบุตรหลาน	21	6.98
บ้านญาติ	1	0.33
รวม	301	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่พักอาศัยที่บ้านตนเอง คิดเป็นร้อยละ 92.69 รองลงมาคือบ้านบุตรหลาน คิดเป็นร้อยละ 6.98 และบ้านญาติ คิดเป็นร้อยละ 0.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	76	25.25
ประถมศึกษา	173	57.48
มัธยมศึกษา	24	7.97
ปวช./ปวส.	18	5.98
ปริญญาตรี	10	3.32
รวม	301	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 57.48 รองลงมาคือไม่ได้ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.25 มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7.97 ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 5.98 และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพที่เคยทำ

อาชีพที่เคยทำ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	24	7.97
ค้าขาย	73	24.25
เกษตรกร	84	27.91
รับจ้าง	110	36.55
อื่นๆ	10	3.32
รวม	301	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเคยมีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 36.55 รองลงมาคือเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 27.91 ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 24.25 รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 7.97 และอื่นๆ เช่น แม่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน คิดเป็นร้อยละ 3.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยรายได้ของผู้สูงอายุที่รับในปัจจุบัน รายได้ต่ำสุด และรายได้สูงสุดของผู้สูงอายุ

รายการ	รายได้ที่รับในปัจจุบัน (บาทต่อเดือน)
รายได้ผู้สูงอายุเฉลี่ย	2,948.48
รายได้ต่ำสุด	500.00
รายได้สูงสุด	25,000.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยรวมอยู่ที่ 2,948.48 บาทต่อเดือน ซึ่งรายได้ต่ำสุดอยู่ที่ 500 บาทต่อเดือน และรายได้สูงสุด อยู่ที่ 25,000 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามที่มาของรายได้

ที่มาของรายได้	จำนวน	ร้อยละ
เงินบำนาญ	20	6.64
บุตรหลาน	171	56.81
ญาติ	12	3.99
อื่นๆ	98	32.56
รวม	301	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้มาจาก บุตรหลานคิดเป็นร้อยละ 56.81 รองลงมาคือ อื่นๆ เช่น รายได้ที่ทางรัฐช่วยเหลือและทำอาชีพเสริมต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 32.56 เงินบำนาญ คิดเป็น ร้อยละ 6.64 และญาติ คิดเป็น ร้อยละ 3.99 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และภาระหนี้สินในปัจจุบัน

รายการ	จำนวน (n = 301)	ร้อยละ
งานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน		
มี	89	29.57
ไม่มี	212	70.43
ภาระหนี้สินในปัจจุบัน		
มี	38	12.62
ไม่มี	263	87.38

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพแล้ว คิดเป็นร้อยละ 70.43 ส่วนที่ยังประกอบอาชีพอยู่ คิดเป็นร้อยละ 29.57 และเมื่อจำแนกตามภาระหนี้สินในปัจจุบัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สินในปัจจุบันแล้ว คิดเป็นร้อยละ 87.38 ส่วนที่ยังมีหนี้สินอยู่คิดเป็นร้อยละ 12.62 เช่น กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และธนาคารออมสิน ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามโรคประจำตัวที่เป็น

โรคประจำตัวที่เป็น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เป็น	76	25.25
ความดันโลหิตสูง	95	31.56
ปวดหลัง/เอว/เข่า/ปวดเมื่อย	77	25.58
เบาหวาน	15	4.98
ปวดศีรษะ	11	3.66
กระเพาะ/ปวดท้อง	5	1.66
ความดันต่ำ	7	2.33
นิ่ว	1	0.33
อื่นๆ	14	4.65
รวม	301	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีโรคประจำตัวที่เป็น คือ ความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 31.56 รองลงมาคือ ปวดหลัง/เอว/เข่า/ปวดเมื่อย คิดเป็นร้อยละ 25.58 ไม่มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 25.25 โรคเบาหวาน คิดเป็นร้อยละ 4.98 โรคอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 4.65 เช่น โรคหัวใจ โรคถุงลมโป่งพอง และภูมิแพ้ ปวดศีรษะ คิดเป็นร้อยละ 3.66 โรคความดันต่ำ คิดเป็นร้อยละ 2.33 กระเพาะ/ปวดท้อง คิดเป็นร้อยละ 1.66 และโรคนิ่ว คิดเป็นร้อยละ 0.33 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความต้องการของผู้สูงอายุในการฝึกอบรมวิชาชีพ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านความต้องการในการฝึกอบรมวิชาชีพต่างๆ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ความต้องการอยากที่จะประกอบอาชีพเสริม	3.00	0.88	ต้องการปานกลาง
2. ความต้องการที่จะให้มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพ	3.04	0.81	ต้องการปานกลาง
3. หลังจากฝึกอบรมแล้ว สามารถนำไปประกอบอาชีพได้	3.06	0.83	ต้องการปานกลาง
4. อบรมวิชาชีพพระยะสั้นอย่างต่อเนื่อง	3.06	0.88	ต้องการปานกลาง
5. การให้มีการติดตามดูแลหลังการฝึกอบรม	3.06	0.90	ต้องการปานกลาง
6. มีการจัดตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หลังจากสำเร็จการฝึกอบรมแล้ว	3.15	0.93	ต้องการปานกลาง
โดยรวม	3.11	0.87	ต้องการปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้สูงอายุ มีความต้องการการฝึกอบรมวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความต้องการย่อย พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หลังจากสำเร็จการฝึกอบรมแล้วมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 3.15 รองลงมาคือ ต้องการให้มีการติดตามดูแลหลังการฝึกอบรม ต้องการอบรมวิชาชีพพระยะสั้นอย่างต่อเนื่อง และ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ที่ค่าเฉลี่ย 3.06 ความต้องการที่จะให้มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ที่ค่าเฉลี่ย 3.04 และความ ต้องการอยากที่จะประกอบอาชีพเสริม ที่ค่าเฉลี่ย 3.00 ที่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83-0.93

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านวิชาชีพต่างๆที่
ต้องการฝึกอบรม

รายการวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. การจัดดอกไม้ตกแต่งบ้าน	2.22	1.01	ต้องการน้อย
2. การผูกผ้า	1.84	0.85	ต้องการน้อย
3. ศิลปะการปิดทอง	1.90	0.81	ต้องการน้อย
4. การเย็บตุ๊กตาผ้า	2.03	0.83	ต้องการน้อย
5. การประดิษฐ์ดอกไม้ธูปเทียน	2.53	0.93	ต้องการปานกลาง
6. การทำตุ๊กตาไม้ตกแต่งบ้าน	2.38	0.90	ต้องการน้อย
7. การทำเทียนแฟนซี	3.08	1.03	ต้องการปานกลาง
8. การทำเครื่องหอมจากพรรณไม้	2.82	1.09	ต้องการปานกลาง
9. การทำกล่องเก็บของด้วยไม้ขนาดเล็ก	2.59	0.91	ต้องการปานกลาง
10. การทำเครื่องดื่มจากน้ำสมุนไพรไทย	3.17	1.08	ต้องการปานกลาง
11. การทำน้ำมันระเหยจากพรรณไม้ไทย	3.32	1.14	ต้องการปานกลาง
12. การทำยาหม่องครีมและพืชมะลื่น	3.64	1.01	ต้องการมาก
โดยรวม	2.63	0.96	ต้องการปานกลาง

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้สูงอายุ มีความต้องการฝึกอบรมวิชาชีพต่างๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความต้องการย่อย พบว่า ผู้สูงอายุต้องการฝึกอบรมการทำยาหม่องครีมและพืชมะลื่น ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 3.64 รองลงมาคือ การทำน้ำมันระเหยจากพรรณไม้ไทย การทำเครื่องดื่มจากน้ำสมุนไพรไทย การทำเทียนแฟนซี การทำเครื่องหอมจากพรรณไม้ การทำกล่องเก็บของด้วยไม้ขนาดเล็ก และการประดิษฐ์ดอกไม้ธูปเทียน ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 3.32 3.17 3.08 2.82 2.59 และ 2.53 ตามลำดับ ส่วนที่ต้องการในระดับน้อย คือ การทำตุ๊กตาไม้ตกแต่งบ้าน การจัดดอกไม้ตกแต่งบ้าน การเย็บตุ๊กตาผ้า ศิลปะการปิดทอง และการผูกผ้า ที่ค่าเฉลี่ย 2.38 2.22 2.03 1.90 และ 1.84 ตามลำดับ ที่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01-1.14

นอกเหนือจากที่มีการฝึกอบรมแล้ว ผู้สูงอายุยังมีความสนใจในวิชาชีพอื่น และสมควรส่งเสริมเป็นอาชีพผู้สูงอายุ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความสนใจในวิชาชีพอื่น และสมควรส่งเสริมเป็นอาชีพผู้สูงอายุ

วิชาชีพอื่น นอกเหนือจากที่มีการฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ
มี	67	22.26
ไม่มี	234	77.74
รวม	301	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีวิชาชีพอื่นที่สมควรส่งเสริมเป็นอาชีพผู้สูงอายุ นอกเหนือจากที่มีการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 77.74 ส่วนที่เห็นว่ามีวิชาชีพอื่นที่ควรส่งเสริมเป็นอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 22.26 เช่น การทำจักรสาน การทำไม้กวาด การทำไผ่คา การทำอาหารแปรรูป และการทำดอกไม้ตกแต่งบ้าน ตามลำดับ

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องการฝึกอบรม สถานที่ในการฝึกอบรมวิชาชีพ และการทำรายได้ (ต่อเดือน)

รายการ	จำนวน (n = 301)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ต้องการฝึกอบรม		
9.00-12.00 น.	239	79.40
13.00-16.00 น.	47	15.62
อื่นๆ	15	4.98
สถานที่ในการฝึกอบรมวิชาชีพ		
ที่ชมรมผู้สูงอายุ	115	38.21
ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	149	49.50
อื่นๆ	37	12.29
การทำรายได้ (ต่อเดือน)		
ไม่เกิน 1,000 บาท	75	24.92
1,001-2,000 บาท	170	56.48
2,001-3,000 บาท	33	10.96
มากกว่า 3,000 บาท	23	7.64

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการฝึกอบรม ในเวลาช่วงเช้า คิดเป็นร้อยละ 79.40 ส่วนช่วงบ่าย คิดเป็นร้อยละ 15.62 และเวลาอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 4.98 เช่น ตอนเย็น และช่วงเวลา 11.00-14.00 น. ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามสถานที่ในการฝึกอบรมวิชาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการฝึกอบรมวิชาชีพที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมาคือ ชมรมผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 38.21 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 12.29 เช่น วัด ศาลาเอนกประสงค์ และหอประชุมหมู่บ้าน ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามการทำรายได้ (ต่อเดือน) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าวิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วสามารถทำรายได้ (ต่อเดือน) 1,001-2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.48 รองลงมาคือไม่เกิน 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.92 รองลงมาคือ 2,001-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.96 และมากกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.64 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับผู้สูงอายุ

จากการสัมมนาโครงการการฝึกอบรมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวชุมชนตำบลฝายแก้ว และจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ พบว่าตำบลฝายแก้วเป็นชุมชนที่ประสบกับปัญหาหลายประการ ซึ่งได้จัดหมวดหมู่ และได้สรุปเป็นแนวทางการส่งเสริมอาชีพ ได้ดังนี้

1. ปัญหาเศรษฐกิจ พบว่ามีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้าน และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เช่น รายได้ลดลง ปัจจัยการผลิตที่มีต้นทุนสูง ตลอดจนสินค้าในตลาดมีราคาแพง

ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีการฝึกอบรมวิชาชีพตามความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยอาศัยภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างผลผลิต และผลิตภัณฑ์ ตลอดจนส่งเสริมอาชีพ และสร้างโอกาสให้เกิดการทำงาน สร้างรายได้

2. ปัญหาการร่วมพัฒนาชุมชน ชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนา ในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ขาดการวางแผน ขาดความร่วมมือ ยังเน้นผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวมชุมชนเอง

ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ โดยมีวิทยากรมาให้ความรู้ สร้างกิจกรรมสานความสัมพันธ์ในชุมชน อีกทั้งยังส่งเสริม สนับสนุน การรวมกลุ่มอาชีพ ส่งเสริมกลุ่มอาชีพในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว ส่งเสริม สนับสนุน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพต่อไป

3. มีการรวมตัวกันแบบหลวมๆ ขาดเงินทุน ไม่มีตลาดถาวร ขายผลิตภัณฑ์ไม่ได้ ทำให้สมาชิกบางคนต้องถอยออกไป

ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุควรมีการจัดตั้งเงินทุน ส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน จัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้ด้านการบัญชีการจัดการการเงินและงบประมาณ การจัดการผลิต การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การวางแผนและการจัดการตลาด จัดโครงการการส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น มีการติดตามประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขพัฒนาไปสู่ความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง